

AZ EURÓATLANTI INTEGRÁCIÓ

SZLOVÉNIA (1. éa 2004. 9. 23.) [Szilágyi Imre]

6. sz.-ban szlávok, szlovén tudat később; 16. sz.-ban reformáció, de Ø nemzettudat, osztrák-magyar alárendeltség akadályozza; nemzeti gondolatok csak a 18. sz.-ban → 1848: gondolat az önálló szlovén tartományról, osztrák császárság nem teljesítette → közeledés a délszláv nyelvrokonokhoz.

Anglia + Fro. 1915-ben ígéret olaszoknak szlovén, horvát területekre háborúba való belépésért cserébe → 1918 őszén be is vonulnak, OMM szétesett → össze kéne állni s Szerb Királysággal, de legyen köztársaság föderatív módon → közben olasz erőszakos (fasiszta) asszimiláció: később ezért csatlakoznak centralizált királyi Jugoszláviához, nemzeti tudat további elnyomása így is (olasz félelem). Majd II. vh. → végén olaszokkal szembeni (erőszakos) cselekmények, hadsereg Triesztig felvonul.

1945-1989

Jug. fejlődés eltér többi szocializmustól, önkormányzati gondolatok, marxizmus-leninizmust nem lehet szidni, de oroszokat igen → 1957-től Jug. nyitottabb, más vagyontőke felfogás. 1980: Tito meghal.

1968-as újbóloldali mozgalmak hatása, harmadikutas megoldás szimpatizálása. 3 fő csoport:

1. Párt
2. a Párt ifjúsági szervezete
3. egyéb csoportok: másként gondolkodók

Látják, hogy változás kell vs. Belgrád: liberális gondolkodás után: engels-i Milosevics: kis népek nem tudnak államot építeni, centralizálni kell.

Jugoszlávia már 40-es évektől pénzügyi támogatásokat kap, + 65-től tárgyalások EU-val, EK-val; 1980: Együttműködési megállapodás az EK-val, szlovénoknak tetszene a tagság (vs. ök gazdasági egoisták). 1980-as évektől (végén) Szlovénia érzékeli, hogy Jug.-át nem fogják bevenni EK-ba; 1990. tavasza: horvát és szlovén választások: jobboldali ellenzék győz (vs. kommunista Belgrád) → akarnak EK-ba, de: Brüsszel (+olasz): maradatok Jug.-ban, demokratizáljatok vs. nemzeti önrendelkezés, ne szóljon bele senki + EK-tárgyalások során Belgrád maradjon középpontban.

1991. jún. 25-26: Szlovénia függetlenségének kikiáltása: (1990. dec.-ben volt erről választás; korábban konföderáció, majd föderáció; '46-os A szerint n.i önrendelkezés alapján kiléphettek); Baker (am.i kmin.): nem lehet kiválni vs. szlovénok: új szitu lesz, világnak alkalmazkodnia kell.

Liberális ifjúsági szervezet vs. belgrádi katonai fenyegetés → 1991. júl. 7. Brion-i egyezmény: függetlenségi mozgalom 3 hónapos felfüggesztése → 1992. jan. 15.: EK elfogadta Szlovéniát, mint önálló Á-ot.

Többség gondolja, hogy EK-ba be kéne léni, de hallgatás NATO-ról (3. út), sajtóban eleinte NATO-ellenesség, közben félnek Belgrádtól is.

1968-as prágai bevonulás után létrehoztak egy területvédelmi szervezetet, ezt próbálták 90 után 'hadseregizálni', NATO mondta, hogy milyen irányokba kéne, + ktg.vetési arány ajánlása: 2-2,5% vs. valós 1,2-1,5% (ktg.vetési arány); Izraeltól vettek fegyvert, nem USA-tól + nyilatkozatok: nukleáris fegyverek totális betiltásáról → 1996-ban Szlovéniát nem hívják meg NATO-ba (nem lesz szf.-i összeköttetés?), mert:

a) Franciaország kedvencét, Romániát nem hívták meg → így Szlovéniát sem akarták

b) Albright látogatása: SECI-ben (DK-Eu.i kezdeményezés, Dayton 1996) nem akar együttműködni (félt, visszatüskölnék Belgrádba)

c) 1,4% a kgt.vetésben (Prágában is ennyi volt, nem érv) + hogy nem tudnak elég jól angolul (ez sem érv)

→ első körből kimaradtak

Később arra kérték Szlovéniát, legalább a minimális követelményeket teljesítse, hogy felvehessék őket, javuló viszony → haderőreform: 2003. őszi: önkéntes hadsereg lett, fejlesztése NATO-nak megfelelően, hegyi terep, aknamentesítés, szociális feladatok, részvétel a 3. világ megsegítésében → belpolitikai ellentétek NATO miatt, népszavazás 2003. márc. 23.-án, összekötve EU-val: 60%-os részvétel, 70-80%: igen, igen.

EU-integráció

A '80-as EK együttműködési megállapodást felbontották → Szlovéniával hasonló megállapodás 92. őszi – 93 tavasz, 93 szept.-ben életben. 91. dec.-i alkotmány: idegen állampolgár földterületet nem kaphat, ugyanakkor kárpótlás: „amit természetben vissza lehet adni, azt vissza kell” → hivatkoznak erre az olaszok.

1992. jún. 30. megállapodás a jugoszláviai szerződések jogfolytonosságáról: pl. Osimoi szerződés: határkérdés, olasz kárpótlás. Olaszok: az új A nem EU-kompatibilis (föld + kárpótlás miatt), nézeteltérések. '93-'96 között azért nem írták alá társulási szerződéseket (vs. Lo, Mo, Cseho.), mert olasz vétó. Majd spanyol EU-elnökség:

1. társulási sz. és életbe után 4 évvel nyit földterületeket EU számára
2. akik 3 évig ott élnek, már most vehetnek (EU-országokból), mint pl. olasz (és német), azonnal életbe

1996 tavasza: aláír társulás, bead teljes jogú kérelmet; de nem változtatták meg az alkotmányt, '97-es tagfelvételi tárgyalásokon is vita; AGENDA: problémák megjelenítése:

- nem megfelelő versenypolitika: nem engedik be a külföldi cégeket
- közigazgatási reform hiánya
- külföldi tőkét nem akarják beengedni

Adósság; különböző szabványok, végül: GDP 27%-a (jug.-ai adósságok + fejlesztés), + kifogásol bankrendszer, nyugdíj.

1997-től: Eu.i ügyek tárca nélküli minisztere → koordinált minisztériumok között; + szűkebb (31 témára) tárgyalási csoportok, tárgyalási mentek konszenzussal történtek; 2-est kaptak osztályzásban (hátradöltek), aztán mindig jobb jegy, 2003-as végső értékelés szerint a legjobbak, 2007-ben euróövezetet akarnak, ennek időarányos terve megvan, költségvetési hiány 1x volt 3,2% felett; mezőgazdasági támogatást 25%-ról EU-átlag 75%-áig nyomták fel (ennyire pótolhatják ki).

EU-Alkotmány: mindenkinek legyen képviselője Bizottságban, országok 60, lakosság 60%-a kelljen döntéshez, ami kialakult azzal elégedettek, belátták, hogy kell döntési hatékonyság.

2004. 9. 30.

Partnerség a Békéért: 2004-ben léptek be; euroszkepticizmus van azért.

Rest of the Balkan

Balkáni törésvonal: (18- sz.-ra alakul ki Balkán-kép): török uralom mentén, nyoma a társadalomban, határör-vidék horvátok részéről / 1804-es szerb felkelés, össze kell fogni a többi szlávval → szerb vagy horvát vezetés alatt? 1917-es Szerb-Horvát-Szlovén királyság kezdeményezői a horvátok, de vezetői szerbek. 1868-ban horvátok már nem akarnak nagyon együttműködni, Belgrádtól távoli szlovénok megvannak ezzel. 1921-es parlamenti szavazás, kvázi demokrácia; 1929-es merényletek (lövöldözés parlamentben) → királyi diktatúra követi. Baloldaliak: Jugoszláviát föderalizálni kell; II. vh.-ús vérengzések egymás között.

'46-os alkotmány: föderatív állam (70estől Vajdaság és Koszovó is autonóm tartomány); 63-ig Tito kemény kommunizmusával nacionalizmusok féken tartása. 65-ben gazdasági reform, liberalizálás; 75-ben új alkotmány; a határok az etnikumot csak Szlovénia esetében követik. Horvát köztársaságban: 560e szerb, Bosznia: 'leopárd bőre', szerb elégedetlenség új A-nyal.

84-től Milosevics hatalma, fontosabb pozíciók átszervezése javára, médiában is embercserék, nemzeti retorika megjelenése.

HORVÁTORSZÁG

90-ben már viták, Split és környékének elzárása, szerb vs. horvát alkotmányértelmezés: etnikumi (szerb) vagy tagköztársasági (horvát) önrendelkezés?, fegyveres összetűzések.

Badinter-bizottság: próbálják egyben tartani Jug.-át egy lazább formában, de Milosevics épp katonai előnyben (91 ős). 92 elejétől Hr.-ot elismerik, Badintern: aki akar, az megkap függetlenséget népszavazás után (91. máj. Hr; 91. ős Makedónia). EU: Alkotmányokban legyenek kisebbségvédelmek, így ismerik el 92-ben Hr.-ot.

92. tavasza: boszniai háború: szerbek, horvátok, muzulmánok; 92-ben EU elismer Boszniát, a háború kitör (szerbek nem akartak kiválni, többiek igen), de hr.-muzulmán összecsapások is.

Hr. kritikája: segít boszniai horvátokat, Hr. félelnöki rendszere, Ø kisebbségi elképzelés, média helyzete (Ø ellenék benne), EU-Hr. megakadt.

2000. elejétől van újra kapcsolat, mikor új hatalom van kormányon. 92. tavaszán ET-ben megfigyelői státusz (szlovénok utána teljes tagság), mindig kiderült, h sok a probléma → 96 őszen ideiglenes státuszt kaptak; 'kis lépések taktikája'.

1995-től PHARE-pénzek, de látták, hogy Ø belpol.-i változás → felfüggesztés. 1995-ben két nagy offenzíva, szerbek kiszorítása, bevonulás Boszniába is;

1995. nov-dec: Dayton: Tudman, Begovics (bosnyák); Milosevics → elismerik Boszniát, benne Boszniai-Szerb és Bosznia-Horvát konföderáció → protektorátus létrejött; élén. Ashdown (brit); összesen tehát 3 rész: Szerb közt. + Bosnyák-horvát föderáció (ami 2 részből áll).

Tudman akar vmi regionális együttműködést (féltek egy új Jug.-tól) ->

SECI: DK-Eu.i Együttműködési Kezdeményezés: Slo-Hr-Magyaro. húzza orrát (mi Balkánra nem!), 97ben kezdődött működni, de nem működött.

DK-Eu.-i Stabilitási Paktum: (98-99); Szarajevóban tanácskozás, Tudman nem akar újabb Jug.át; EU várja Tudman eltávolítását → 99-ben meghal. → 2000-től új ballib. koalíció, 1 párt helyett 6, folyamatok gyorsulnak, 2000. májusban már pozitív jelentés Hr.-ról. További probléma:

- boszniai horvátok → nyilatkozat Bosznia függetlenségének elismeréséről
- együttműködés Hágai Nk.i Bírósággal: → 2 tábornok: életfogytiglan / 8 év vs. honvédő háború

2001. dec. → stabilitási paktum aláírása, 2003. feb. → tagsági kérelem benyújtása, 2004. júniusban jelölt státuszt kapott, cél: 2007-es teljes tagság, valakik szerint túl feszített tempó, lehet, h Bulg-Románokkal együtt 2008-ban.

NATO: 2002-ben PFP (partnerség a békéért) tag, am.i kezdeményezésre: Adriai Együttműködés (makedón, hr., albán); vlsz EU után majd gyorsul ez a folyamat is.

BOSZNIA

Etnikai tisztogatások háború alatt → Dayton után sincs visszatelepülés, tiszta területeken nem is engedték, 98 elején nyeri vissza területi szuverenitását; menekültek kérdése nem megoldott, egymás házában, NATO_EU tárgyalásokon alapvető probléma.

MACEDÓNIA

Címer és elnevezésvita a görögökkel, 'FYR', EU-val 2001-es stabilizációs társulás; etnikailag nem tiszta, albánok vannak mindenhol (23%, albánok szerint 40). Föderalizálták az országot, lehet, hogy szét fog esni, decentralizációs törvény kéne EU szerint: Mak.: egy francot, nem elég stabil a helyzet. 2004. márc: kéri felvételét, szept.-ben megkapta EU-kérdőívet.

SZERBIA-MONTENEGRÓ

Szerb etnikum 1/3-a határon kívül, szemben áll nk.i akarattal, új Jug.-át nem ismerték el teljes jogúnak, gazdasági szankciók, majd Dayton. Crna Gora-i köztársaság; 99-es NATO-bombázás: koszovói albánok fegyveres felkeléseire való szerb válasz → protektorátus lett ez a terület is. → 2000. őszén a biztos nyereség reményében indul választáson Milosevics, de veszt; de a hatalom lévő korábbi ellenzékiek utálják egymást, akadályoz nk.i tárgyalásokat. EU és Javier Solana egységes Szerb-Montenegrót akarna, de nem egységes (Euró vs. dinár, vámvita, etc). Ha a Szerb Radikális Párt hatalomra fog kerülni, akkor a csatlakozás biztos megíúsul; EU: fogjanak össze a nem-radikálisok, akkor segítjük a haladást.

Rá van utalva a pénzügyi segítségre, zsákutca az egész.

2003. 10. 3. [Hamberger Judit]

CSEHORSZÁG ÉS SZLOVÁKIA

1918-ban közösen, azelőtt külön, igaz az OMM keretein belül. Csehek 1000 éves államisága (vs. szlovák); Karoling bir., eu.i történelem magjának tekintik magukat, középen voltak és vannak. 1410 + 200 év (maga a forradalom csak pár hónap) → a végn a csehek elveszítik államiságukat. Gondolják: olyan szociális és vallási reform, amivel megelőzték a nyugatot ('szabadság', 'testvériség'); mindenfajta hierarchiát elutasítottak.

1620-tól Habsb. örökös tartomány, cseh elit lefejezése (40e), birtokaikra osztrákok (ellenreformáció), rekatolizáció, meg minden → hatással 89-es privatizációra is: csehek kapnak vissza mindent, volt („nemzetidegen”) német-osztrák arisztokraták nem. Tehát 1620 után osztrák uralom alatt, a birodalom egyik legfejlettebb részévé váltak. 1918 után OMM 27%-át kapják meg területileg, ipari kap.ás 67%-át, mutatói Svájc szintjén. 'csehszlovakizmus' → Szlovákiát is csatolták hozzá + Kárpátalja, szövetségesek mondták, hogy Cseho. túl kicsi lenne egyedül, inkább egy közepes szláv Á kell. Cseh történelem (1 történész) = német élettér elleni folyamatos harc.

Több német, mint szlovák, '45 után 3-3,5 M német kitelepítése ('30 kilós batyu) → EU-csatlakozásnál (elvett vagyon 400 mrd DM); privatizálás csak '48 feb.-tól számítva; Verheugen: ez nem lehet a csatlakozás témája; majd az Eu.i Bíróság fog róla dönteni darabonként.

ČS akar lenni a régió kulcsa (pl. létrehoz kisantant), főleg német ellen; amúgy polgári demokrácia, magyarok is menekültek ide (kommunisták, szocdemek, etc.). Szlovák elképzelés: korridor keletre (meglett) és délre délszlávok felé (nem lett meg), magyarok = idegen test.

1938 München: ČS szét, cseh Trianon, Szudéták vissza; katasztrófa → Szlovákia. Kiegyezés után magyarizálás, ezért magyarellenesség, bezártuk középiskolákat (azt a 3at), 'magyar komplexus'. Mi fejletlen tatárok szétvertük az ő Nagy-Morva Birodalmukat, pedig ők már tök keresztények voltak (8-9. sz.). 1993. jan. 1.: fiatal A, régi nemzet. '18 után: „ČS-t a csehek alapították” vs. szlovák öntudat, 1920-as alkotmányban nincs szó szlovákokról, pedig Kárpátalja is autonóm tartomány → feszültségek → Hitlernek annyival könnyebb szétverni; szlovák bábálla: Josef Tiso, 1 párt + magyarok, háborús konjunktúra jó; ők is Kö-Eu közepére helyezik magukat.

A második világháború után

'44 augusztusban szlovák felkelés, 3 hét alatt leverik, ez lesz tárgyalási alap háború után. Benes-dekrétumok londoni emigrációból, Kassai program: szlovák nemzetiség elismerése, de egy államban, Sztálin egyezik Benes + engedélyez szövetségesek is: német kitelepítés (magyarokat nem engedik, Potsdam); ún. vad kitelepítések '45 aug.-ig (pl. egész vonatnyi ember lelövése, etc.; 2002-es árvízben az archívum megsemmisült) → menekültekből bajor CSU(-CDU)-szavazók lettek (vs. Schröder nem firtatja ezt a kérdést). Kollektív bűnösség; Ø Ápolgárság, a hontalanság 3 éve + vagyoneklobzás (de dekrétumokban (147 db) nincs kitelepítésről szó).

Mivel magyar kitelepítés tiltva: lakosságcsere (persze aránytalanul), de inkább: belső áttelepítések, pl. német ter.-ekre + munkaszolgálatosok, nehézkes volt, később visszacsordogáltak. 1990-es restitúciós törvény alapján lettek magyarok is kihagyva privatizációból (vs. 30-40%-os akkori munkanélküliség)

1948. feb. 25.: ČS kommunista lett. Cseho.: baloldali-vallástalan (max. református) → elkezdtek irtani a keresztény egyházat. Cseh / Szlovák arány: 2:1 (10-5M), így kommunista hatalomátvétel könnyű, frontország lett. Szlovák területen nehézfegyver gyártás '68 után (később akadályoz integrációt).

Korábban Ø szovjet csapat Cseho.-ban; '68-as reformfolyamatok, szlovák pártelnök: Dubcek, aug. 21-én VSZ bevonul, '68 után szlovák vezetés, eddig cseh. Bevonulás után ország föderalizálása, 2 n.i parlament + föderális parlament → „normalizálódás éve” = bolsevizálás + kiegyenlítődés (több szlovák a hatalomban), ktg.vetésben is: iparosítása: fegyver + acél, szlovák virágzás, cseh letargia.

75-ös Helsinki folyamat: polgárjogi 8cseh) mozgalma, Charta 77: Vaclav Havel, ő lett a társadalom lekiimserete (+Jan Palek, aki elégette magát) → „München-szindróma”: nem volt '68-ban sem fegyveres felkelés, nem volt egészséges ellenállás, lelki higiénia hiánya.

Csehek ráfizetnek Szlovákiára → 1990: „Cseh és Szlovák Szövetségi közt.” → '89. nov. 17.: bársonyos forradalom: kerekasztal tárgyalásnál hatalom átadása (erőszakintézmények maradtak kommunistáknál) → majd '68 óta szovjet katonák ki → hatalmi vákuum (se német, se SZU): cél már az EU és NATO.

90-92: föderáció szétverése, Vaclav Klaus: 2 éven belül EU-tagok leszünk (vs. 14 év); Nyugat akarta, hogy ország maradjon egyben. Klaus: (volt pü.-min.), titkosszolgálat felosztatása, hs.-et akart oszlatni, NATO védjen, mert úgyis többször elárult minket a Nyugat ('38, '45), úgyhogy kárpótolni kell, tessék tagságot adni, úgyis leválik fejletlen Szlovákia, mi fejlettek vagyunk.

2004.10.14.

Tehát 89. dec. 12-13. új kormány, részleges hatalomátvétel, de vannak polgárjogok (gyülekezés, szólás, Ø 1 párt). Privatizáció: [nálunk: „spontán”: gyakorlati verseny nélkül átadás pol.-ai elitnek] „kuponos v. rv.-es privatizáció” → pénzért füzet, benne pénzérték → meghirdetett vállalatokba fektethetik, 92. szept.-ig tartott.

a) kisprivatizáció: árveréssel, kisebb üzemek, boltok

b) nagyprivatizáció: nagyvállalatok, részjegy mellett közvetlen eladás is

A kettő együtt a ČS vagyona 40%-a. Sem Meciar, sem Klaus nem akart engedni külföldi tőkét, tehették, mert kis Á-adósság (szétosztva cseh 7, szlo. 3 mrd); V. Havel + Jirzsin Diensthiel: „Új Európa Politika”: csatlakozni EBÉÉ, EU-Alkotmány, etc.

Visegrádi együttműködés: szovjet visszarendeződés ellen van, + együtt NATO-ba és EK-ba.

Fegyver: Kö-Kelet embargó alatt (ahová vitték), nyugat várta ezen ipar felszámolását (legalábbis a szlo. nehézfegyver vs. fejlett cseh könnyűfegyverek → munkánél. 3% vs. 18%).

1990 feb.: kötőjel háború „Cseh és Szlo. Közt.”, vita egy új alkotmányról; májusban szavazás (protest) → 92-re kialakul cseh és szlovák preferencia:

- cseh: polgári jobboldal (60%-a cseheknek ilyenekre szavaz), KP reformálta magát, be is kerültek parlamentbe (ma is; 10-20%, EU-képviselőből 14-ből 6 az övék), van szélsőjobb és bal is (ott ahol szudétanémeket kitelepítették)
- szlo: baloldali n.i erők (60%), kialakulatlanabb pártrendszer

Kérdés: felségjog kitől származzon, alulról a föderális felé, vagy fordítva: szlo: jogköröket ők delegálják, olyan jogokat akartak, ami államiság jegyei már → „kompetencia tv.”: kaptak is egy csomó jogot, de akartak pénzt nyomni, szlovák csillagot EU-ban → csehek létrehozták n.Á.-ot (kvázi szlovák kényszer alatt)

90-91: átvilágítási tv.: bolsevikok bizonyos szintig Ø pozíció, csak csehek tartották be.

Szlo: Meciar megválasztása; minden választást nyert: Dem.us Szlo.áért Mozgalom, de 98. szept.: kimaradt NATO: társ. megérti, h vele előre nem. Autokratikus, kompromisszumképtelen, mindig absz. hatalomra törekszik, h ne kelljen kompromisszum (vs. EU: abszolút többségben is koalíciót kötnek), konfliktuskeltés, politikai gyilkosságok, bíróságok nem független és pártatlan. 98-ban is nyert, de koalíció ellene + Schuster a közt.-i elnök, 2004-től Ivan Gasparovics.

97: ET: Szlo.-val Ø csatlakozási tárgyalás. Pszichózis: ismeretlenség + keleti v. nyugati értékrend? „60%” nem tudja → erre jön rá Meciar.

Koppenhágai kritériumok nem teljesítése, tervek: széles nyomtávú vasút, Pozsony helyett középre főváros: Zólyom + Besztercebányából

Kozirjev-doktrína: közelkülföldöt nem engedni NATO-ba, erre Visegrád, kiv. Meciar, ő véd orosz érdekeket, nélkülük nincs Eu; nk.-ileg is kifejezte, h nem akar NATO-t (legalábbis gyakorlati politikában, amúgy deklaráltan 93-tól akarják).

3 Meciar kormány, leváltások, szakadások, a 3. a lényeg: 94. dec – 98. szept [Szlo. N.i P és Szlo. M.ásp. + szélső j/b)] → 1 éjszaka alatt minden hatalmat magukhoz (pol.-i, gazd.i), saját emberek → EU első tiltakozó jegyzéke: 93-ban aláírt társulási sz.-ésnek ez mind ellentmond.

Tiltakozó jegyzék még: EU#2; NATO-vezetők, EP ('95)

Privatizáció: politikai alapon, kedvezményes hitelek (Ø visszafizetés) → utána bankkonszolidáció: 800-1000 mrd koronás játék, külföldit nem enged. Meciar magyarellenessége: (EU is kifogásol)

- nyelvtörvény

- regionizálás kérdése: É-D-i irányba húzzák meg határokat (magyarok K-NY-i vonalban)

→ így Ø többség (40%). Végül csatlakozás miatt: 99-ben nyelvtörvény módosítása (98-as fordulat után, felgyorsulás, etc.)

Csehország: 93. jan. 1., önálló, szlo. n.i emancipáció miatt; Klaus mö.: (2003-ban közt.i eln.): propaganda: szlovák nélkül gyorsabb, „unalmas polg.i dem.a” megteremtése, Polgári Dem.a Párt nyert 96-ig mindig, „cseh csoda”, u = 3-5%. Valóságban bankszocializmus: Á.-tól származó banki hitelből vétel, ő nem enged átstrukturálást, mert kockázatos + államadósság: 26 mrd \$ (szlo: 13mrd) → cseh csoda összeomlása 97-re, korrupciós ügyek, még magas állami tulajdon, nincs piaci tapasztalat, törvényi hiányosságok, ezeket (pl. csődtv.) csak 2000-től alkalmazzák, tömeges tönkremenetel (kisbefektetők), letargia, cseh csodának társadalmilag is vége. Klaus utódja ráadásul szocdem, aki még jobban osztogat.

2004. 10. 21. - fénymásolatról [Hamburg Hadművelet: A Nagy Kiugrás]

Klaus: euroszeptikus, 93-ban kifejt álláspont, oszt társadalmat. Szlovákia: inkább NATO-vita. Meciar-kormány szélő jobb és bal: Szlo. maradjon semleges, orosz támogatás. Meciar akart cserében olcsó nyersanyagot keletről, ehelyett cseh-német-orosz szerződések olajról.

99-ben Meciar miatt szlovákok NATO-ba nem, 98-ban ellenzéki koalícióval váltották le: utána gyors reformok, behoz lemaradást, magyarok is a kormányban; ömlik a nyugati tőke (francia autógyártás botrány, túl sok állami garancia) vs. Klaus: nem adunk kedvezményt azért, hogy idejöjjen valaki. Szlovák nehézipari szakképzett munkaerőre jön a külföldi tőke; mezőgazdaság: hivatalosan ezentúl belső piacra termel.

Cseh csatlakozási probléma: atomerőmű vs. osztrákok; szudétánémetek vs. No., Eu.i Bíróság dönt második kérdésben. + közp.i bank függetlenségének kérdése. EU-ról volt társadalmi vita, 2 kamarás parlament, Szenátus felvállalta a Nemzeti Konvent vezetését.

Társulási szerződés '93-ban (külön cseh és szlovák aláírás; Lo.: '91), ebben alapvető teljesítendő feltételek, de tényleges jogharmonizáció csak '97-től. Intenzív szakasz 2000-től, iparpolitika stratégia küldése csak 2002-ben [pl. hamis adatközlések miatt?], le kellett szoktatni cseheket állami dotációkról: Revitalizációs Ügynökség: ezzel folytatták egy ideig → kiderült, h acélipar nem versenyképes, 2/3-át le kell építeni, környezetvédelemre 13 éves derogáció.

Szlovákia csak 2000-től tudta kezdeni csatlakozási tárgyalásokat (szemben többi '98-val); 99-ben már rendes nyelvtörvény (mint utolsó politikai feltétel), bár ezt MKP nem szavazta meg.

NATO-tagság cseh társadalmi elfogadása tiszta, de pü.-i feltételeket (Klaus) nem teljesítették, 99. márc. 12-én tagok (no meg mi is), márc. 25-én már Szerbia bombázása: Klaus Hávelnek: Miért nem vétőzta meg, hiszen szláv testvéreink... (Albright cseh származású, állítólag őmiatta Visegrádiak be a NATO-ba).

Klaus euroszepticismusa: szuverenitás-aggályok; Tanács vs. Bizottság, legitimációs pr.ák.. Ennyi?

2004. 10. 28.

OROSZORSZÁG [Deák András villámelőadása]

EU-orosz viszony

Orosz periferikus helyzet; társ.-i, g.-i elmaradás, tudják, kisebbségtudat EU-val szemben, oroszok az EU legkülső szatelitpályáján. Integrálódás vs. önálló pólus, siker egyikben sem.

Kijevi Rusz még szervesen vérkeringésben, jött tatár → eltolódás Moszkva felé; vérségi dinasztikus kapcsolatok eltűnnek 13. sz.-ra. I. Péter alatt (15-16. sz.) gyors integrálódás, 19. sz.-ban gazdasági is, de periférián. Gyenge gazdaság, erős politika.

Külker 50%-a EU-val, de orosz export csak 5-6% → monokultúra: olaj, gáz, fegyver fejletlen országoknak. EU viszont pol.-ai törpe. Nem akarnak sem NATO-t, sem EU-t, csak speciális kapcsolatrendszer. USA-val kis g.i kapcsolat, Japánokkal nincs béke, maradt EU. Orosz szelektív integráció: majd ők ki választják, hogy miben akarnak integrálódni. EU-nak sincs kialakult egységes álláspontja, majd különböző projekteket akarnak indítani. SZU idején EK-t csak Gorbi ismerte el hivatalosan; majd váltás után 92-93-ban Oo.-t egyáltalán nem érdekli EK. 2 kezdeményezés: [’94: Partnerségi és Együttműködési má.]

a) legnagyobb kereskedelmi előny elve, ha csatlakozna WTO-hoz kezdődne tárgyalás (ez máig nem, csak vízió)

b) Stabilitás energiáért: Lubels (.nl), liberalizációs progí, EU-i energetikai térben tőke és technológia mozogjon, s majd megy tőke oroszokhoz

→ 1992: EU-i Energia Charta, 94-re kötelező; Oo. nem ratifikálta (+ mindenki [US, Jpn] belelépett, nehéz kompromisszum) → pr.: Oo. nem vonzó hosszú távú befektetéseknek (pl. energia) + ez a kérdés presztízs, ne jöjjön nyugat → szóval ez behalt. [csecsen háború miatt is a Partnerség csak 97-ben lép életbe]. Oroszok nemcsak EU-val, hanem külön is tárgyal.

Majd jó Putyin: EU fontos (értsd: NB, Fro., No.); energiadiálógus (más mint Lubens) [fogynak EU-i tartalékok, nő függés, kell beszélni: Algéria, Líbia, Oo.], orosz gáz 90%-a EU-ba, ők is függnek tőlünk. Viszont olajár-bomba: annyi pénz folyik be, h nem kell külföldi tőke, így sem tudják befektetni, de többletigényt (US, Kína!) már nem tudják fedezni (Kaspi sem elég). Viszont: földgáz, világ 1/3-a ott, cseppfolyósítási technika, 4000 km-nél messzebbi szállítás esetén gazdaságos, lesz világpiaci ára is, lehet hajón szállítani. Eddig oroszok gázt EU-ba országonként más áron ad el (nekünk pl. drágábban) → ez nem lesz tartható, de h.távú sz.ések, azokat mind teljesíteni kell.

Tehát szelektív integráció, pl. kalinyingrádi vízumkérdés EU-bővítés után, szabadúszásban tárgyalnak mindenféléről. Gond: Ø WTO, hiányzik ennek biztosíték-rendszere.

NATO

nem szeressük, anno: igazából NATO-nak is meg kéne szűnnie; nyugati romantika szakasza (90es eleje) után eurázsiai fordulat: ellenséges hangulat keleti bővítés miatt, USA nem volt hajlandó engedményekre e kérdésben (95), fél, h kiszorul EU-i biztonságpolitikából (balti államok közel vannak Pétervárhoz), félelem, h nem tudnak semmihez hozzászólni.

1997: NATO-Oroszország Charta: konzultatív mechanizmus, de nem ad beleszólást. De jön 9.11. → oroszokat felértékelik (Afganisztán); már tárgyalhat a 26 taggal együtt 5 kérdéskörben, de ha egy nem akarja, akkor ki kell vonulnia tárgyalásról; akarnának vétőjogot is. [kérdéskörök: fegyverkezés: atom + hagyományos; antiterrorista együttműködés; elsüllyedt tengeralattjárók mentése..] 2002-re elfordulás EU-ról USA felé: vele gyorsabb és lazább tárgyalások, NY-EU. biztonságpolitikai szempontból leértékelődött, NATO-ban is az USA a lényeg, NATO-nak maximum integrációs hatása van.

2004. 11. 4. Írországról angol nyelvű előadás (meghívott előadótól) összezárván másokkal, kimondva tananyag, gyakorlatilag nem; lényeg:

Az íreknek tök jól megy, felelős mikro és makropolitika kell, fektess az oktatásba, iparpolitika: ügynökség felállítása, hogy itten ezt koordinálja, meg legyen high-tech is, diplomácia harcoljon ki sok EU-támogatást, csökkentsd az adókat, légy rugalmas, cserébe

nőnek az öngyilkosságok és az alkoholizmus, meg mérsékelten romló szociális helyzet. Ennyi. *cinikus*

2004. 11. 11.

TÖRÖKORSZÁG [Rózsa Judit] [

70 M, hangsúlyozzák: két kontinensen. 1453-ban oszmánok foglal Konstantinápoly → Isztambul, iszlám kalifátus központja. 1. iszlám hullám: 630-730; francia csaták is, 1402-re ki Ibériáról is. 2. hullám: törökök viszik, 1689: Buda visszavétele, majd karlócai békével végleg ki, Balkánon maradnak.

1. vh.-ban Oszmán Birodalmat jól feldarabolják [Arab állam ígérete anno törökök ellenében lsd. dipl.töri...]. 1870-es évektől van felvilágosodás, Ifjú törökök mozgalma, közigazgatási reformok (egyik sem átütő, de van), erősödő nacionalizmus. →

Musztafa Kemal: mint hs. vezetője, támogatja lakosság és értelmiség is → 1920-22, 3 éves függetlenségi háború [a kurdok velük harcoltak], idegen (örmény, török) csapatok kiszorítása; 1923: Lausanne-i béke; Török Közt., mint nemzetállam, alkotmány csak vallási kisebbségeket ismer el, etnikait nem. 1923 után drasztikus kulturális változások (tehát Attatürk), mindent kiemelték eu.i kultúrából, ami szerintük modern: ABC, Á-berendezkedés, nyelvújítás. Á.i struktúra: francia, keresk.i jog: német, polgárjog: svájci, büntetőjog: olasz. + Á és egyház szigorú szétválasztása, kalifátus vége óta a vallásnak nincs feje (mint. pl. pápa) → első kurd felkelés vallási okokból.

Sokáig csak 1 párt: Köztársasági Néppárt, a hs. a letéteményese, többi párt csak 2. vh. után.

1952: NATO-csatlakozás: egyik legerősebb, SZU ellenében, kiemelkedő viszony USA-val puccsok idején is. 1959: kijelenti, hogy EGK-tag akar lenni, 64-ben társult tag EK-ban, 96. jan. 1.: vámunio EU és Tr. között; 99-ben EU-tagjelölt, (2001: EU: a politikai kritériumok teljesültek); 2004. dec: megkezdik a tárgyalásokat, hivatalosan is nyílt végűek (azaz a végén nem biztos, hogy felvétellel végződik), 15 évig is eltarthatnak; magyar álláspont: legalább várjunk meg 2 költségvetési ciklust.

Kurdok

25M (kurdok szerint 40M), törökök: ők hegyi törökök, sok törzs és nyelv, etnikailag-nyelvileg irániak, kvázi. 5 országban vannak (ld. Reg.is Tan; Nk.i rsz.ek ea.-sok)

PKK (Kurd Munkáspárt), Abdullah Öcalan, baloldali n.i; 84-99: fegyveres harc török központi hatalommal, 30.000 halott, menekültek, Iraki betörések, már mindenki volt mindenkivel ellenségben és szövetségben, egymást játszá ki.

Tigris-Eufrátesz forrásánál vízszabályozás, ebből szír-török nézeteltérés, ennek végén végülis szírek felszámolják PKK-bázisokat (vs. kedvező megállapodás) → Öcalan-t németek félnek befogadni (ottani törökök 30%-a kurd, belbiztonsági kérdés) → megy Kenyába, majd izraeli segítséggel elfogják, most börtönben.

Ez kíséri az EU-tárgyalásokat, 2002. nyara óta törlik halálbüntetést; PKK feloszlatta önmagát, azóta egy politikai párt van helyette; kurdokat elismerik, + kulturális jogok (oktatás, nyelv).

96-ban Refah ('jólét') kormány: Medzmetin Erbakan, koalíciós kormányzás, megbukott, hadsereg lemondatták, párt betiltva → helyette: Fazilet ('erény'), Erbakan háttérből irányít, betiltják ezt is; 2 utódpart:

1. Saadet (szádet: boldogság) – Erbakan, iszlámosabb, büntetése után ennek az élén
2. AK Párt (a: igazságosság, k: felemelkedés; 'ak': fehér, tiszta) –Erdogan, nyert 2002-ben, parl.ben 66% felett [kurd párt országos arány miatt nem jut be]

Erdogan kicsit büntetett előéletű (verset olvasott), kiküszöbölték → kijelent: EU-integrációt támogat, de ideológiailag nem EU-ról, hanem Eu.-ról van szó, mivel 1923 óta ezzel mossák fejüket.

Görög-török viszony: ők 86-ban lépnek be EK-ba; viszony akkor hűl el nagyon, amikor kikiáltják Ciprusi Görög Közt.-ot, s jött török hs. → a kikiáltások után népességcsere indult + Égei-tenger pr.ák, parti övezetek kérdése 6 vs. 12 km. 1990-ben Papaendru hatalom, 1-1 földrengés mindkét országban, segítettek egymásnak: földrengés-diplomácia.

Ciprus: Kofi Annan: népszavazás: egyesüljön-e a két ciprus (2004. apr. 24.), török igen, görög nem

Török EU-csatlakozás: EU nem tudja, hol legyenek keleti határok, 16 válságövezettel szomszédos, török: legalább EU pol.-ai jelentősége nőne; kínlás a közös külpolitikával; ha lenne közös biztonság és védelempolitika, akkor török potenciális plusz. Probléma a lakosság: intézmény hogyan alakuljon át?; népességrobbanás talán lassul (pl. Iráni sikeres népességszabályozási politikája).

Másik félelem (nem beszélve iszlámról): népességvándorlás, ettől félnek törökök is, hogy pont a szakképzett munkaerő menne ki. A török jogharmonizáció megkezdődött, már vannak kvázi lezárt fejezetek, politikai feltételek teljesültek, alkalmazásban lemaradás.

2004. 11. 18. → elmaradt

2004. 11. 25. [Gálík Zoltán, kicsit eklektikus]

MAGYARORSZÁG

3 nagy szakasz:

1. 1958-1988/89
2. csatlakozási tárgyalások
3. 1998-máig + félévi tagság

92-es EU létrehozás után a szerződések még mindig EK-ra szólnak. Első szakasz 3 része:

a) 1968-71 b) 1973- GATT csatlakozás c) 1975 után: Helsinkii egyezmény, inkább kudarc, mint er.

1968-1988/89I

a) Fő célunk: agrárexport biztosítása, EGK nem szívesen köt sz.éseket szoc.sta országokkal; 71-ben első technikai megállapodás: bizonyos áraknál alacsonyabban nem szállítunk, pótvámok alóli bizonyos mentességek → nekünk óriási előrelépés, export: 14-18%, 80as eleje: 20%, rsz.vált. után: 30%. EK mg.i árrsz.e védi a belső termelőket, világpiaci ár helyett belső piaci árak, hetente változtatják, kettő közötti különbséget kell közös kasszába befizetni. Ez az árgaranciamá. emelte magy-EGK kapcsolatokat hiv.os szintre.

b) 70-80 között magy-EK kapcsolatok multilaterális fórumokon: GATT, EBÉE, EK ~ KGST közötti tárgyalások.73-ban csatlakozás GATT-hoz; 69-es reform után piaci liberalizációt támogatónak tüntetjük fel magunkat, GATT ezt nem fogadja el; végül GATT ragaszkodott mennyiségi korlátozásokhoz, vártuk, hogy majd kisebb hátrány, de maradtak a korlátozások, nem jött be igazán.

EK sem ismert el minket lib.is gazdaságnak, Külkereskedelmi Min.umnak alá volt rendelve minden.

1975: EBÉE: EK is aláír, így szoc.sta orsz.ok és SZU is elismerte jogilag. 3 nagy ágazati má.: acél, textil, mg. (juh és kecske) → EK: válságban acélipar, kell input → bizonyos árakra, mennyiségekre, ütemezésre kötelezettséget vállalt K-Eu: vállaltuk, h keveset szállítunk, de azt szállíthattuk.

[1975-től vám és agrárbevétel visszaesik, új forrás: ÁFA + GNP-arányos hozzájárulás 1-1%]
[acélip.at vámok nem tudják védeni (mg.-ot igen), USA túl olcsó, K-Eu. rátett volna még 1 lapáttal, ezért volt a má.]

Textil: konkrét má.-sok nincsenek, inkább IM-EX-örök állapotnak, biz. esetben beengedik, vámok mérséklése; mindig 1-2 évre, nem tartósak: mennyiségi önkorlátozás (adott időszakra) + szállítási plafonok (1 szállításra).

KAP: 1981-ben má. juh + kecske: EK legalább hajlandó elismerni Mo.-t, megenyhült felénk, megismertük a rendszerüket. 1982 nov. Hu-GATT: EK közötti ágazati má.-sok elfogadása GATT-ban, tehát, amit 81-82ig megkötöttünk, azt elfogadta a GATT (?).

EK-KGST: (multilat.) KGDT kezdeményez 73-ban, 74 májusban napirenden, konkrét lépések 75-ben: má.-tervezetek, konkrét tárgyalások csak 78-ban, majd 81-ben megakadnak a tárgyalások...

1982:- GATT javasol, h legyen 2oldalú má. EK-val: 83-84-ben párbeszéd kezdődik; kapcsolatok rendezésének lehetősége, feltétel: EK számolja fel Mo.-gal szembeni korlátozásokat (GATT-normáknak megfelelően), sz.ések legyenek nekünk is előnyösek, de végül megakadnak a tárgyalások

1985:- Gorbi → EK kapcsolatkésebb, Mo.-gal elsőként, nekünk a mg. a fontos, erőteljes liberalizáció, tárgyalások 88-ig, korlátozott megvalósítások; EGK: (így nem része szén és acél): legnagyobb kedvezmény elve, szerződésben védintézkedések: emberiség, A, ha ebben zavar, má. felfüggeszthető (mind2 oldalról). Kölcsönös kedvezmények, időben máskor: mg, ip, energetika, műszaki tud.os.

Mo. információs rsz.-e → megfelelő környezethez a beruházásoknak, első lépés harmonizáció felé

1988- után esemény-gyorsulás, → PHARE → EX-IM reláció 25-ről 70-80%-ra nő

1990- Dublin: Visegrádnak kedvezőbb elbánás + társulási sz.és kéne; 1991. dec. 16-án aláír: Európai Megállapodások; 94-ben érvényben; szélesebb, mint 88-as má.: Előirányoz:

- ip.i termékek szabad áramlása
- mg.i kedvezmények
- jogharmonizáció: szabvány + szellemi jogokra
- keretmá. szabadságjogokról, majd elérni ezeket cél
- politikai párbeszéd Mo. és EK között

Aszimmetrikus, EK eltérő ütemben alkalmazza → inkább mégis EK-nak volt előnyösebb; ipari termékek szabadkereskedelmi övezete 200. dec. 31.-ig acél és textilre is; export 60%-ra lebontva 92-re (acél, textil nem). Mg.-ban kölcsönös kedvezmények, javuló kereskedelmi feltételek, mennyiségi feltételeket nem akarják., amiben nem tudunk piacra jutni: mennyiségi kedvezmény: sertés, sajt, búza, zöldség, gyümölcs. Társulás szabadkereskedelmi intézkedései:

- származási szabályok: csak magyar vagy EK-ból származó termékekre vonatkozik a sz.és,
- védzáradékok: születő ip.ágak, mikroel.; szerkezeti átalakítás álló iparok; max. 5 évig, közösségi termék előnyben részesítése
- dömping: ha külpiacon alacsonyabb áron értékesít, mint belpiacon, nagy mennyiségben EK: megtiltotta nekünk
- versenyszabályozás: Ø EK-termék hátrányos megkülönböztetése + Á.i támogatási rsz. átláthatósága
- szabadságfokok: harmonizáció

- tőkepiac: átlátható és szabályozott legyen, mely a külföldi tőke miatt kő
- szolgáltatások: lebontani korlátokat, lég-szf-vízi szállítás

94-ben beadunk csatlakozási kérelmet (Boross, portugál elnöknek) → 97-ben válasz; 96-április: küldik kérdőívet → megjelöli, h hol kell változtatni. 96 tavaszától kormányközi konferenciák (Amsterdam előkészítése) → bővítés és mélyítés kérdései, intézmények, bővítési menetrend. 97-től kérdőívek alapján országjelentés, ezt évente (okt-nov); Bizottság: 5+1 rsz.: Észt, Mo, Lo, Cseh, Szlovén + Ciprus → végülis Big Bang, mindenkit. 98 márc.-ban 5+1-gyel kezdik, hívtak mindenkit, kiv. Tr (be is sértődött), majd tárgyalások felfüggesztése, aki nem 5+1.

98. ápr. 24-én: screening: közösséget lehet kérdezni, pr.ák megjelenítése; 28+3 fejezet (3: EU-n belül kell hozzá rend) → nagyblokkban való tárgyakas, intenzívebben.

Csatlakozási tárgyalások:

- árak szabad áramlása: kérhettünk derogációkat: kakó, csoki, gyógyszer, kulturális javak
- szolgáltatások szabadsága: befektetés-védelemi alap: 1 derogáció, + szövetkezeti hitelintézetek alaptőkéjének EU-szintre detto
- közlekedéspolitika: derog.: közúti árufuvarozás, cabotage
- mg: 7 éves átmeneti időszak termőföldre, kiv. jogosan letelepült Au-Ápolg.
- személyek szabad áramlása: 7 éves átmenetet kértek, majd svéd: 3+2+2 (simán, nyilatkozattal, csak akkor ha indokolni tudja), nyitott: ír, NB, svéd
- vállalati jog: gyógyszer, Á.i támogatások, Á.i monopóliumok, kedvezmények; 2005-ig; kisvállalatok esetében 2011-ig
- adózás: hangsúly adóharmonizáción, áfa-kulcsok módosítása, 0, 15, energiát 25-re
- energetika: új villamos és gáz tv, fokozatos piacnyitás, nukl.is biztonság
- tudományos együttműködés: keretprogramokba bekapcsolódhatunk
- távközlés, IT: cél: Á.i monopóliumok megszüntetése
- környvéd: sokáig derog, pl. szennyvíz: 2015
- bel és igazságügy: derog nélkül átvesszük schengent, határell., határrendezés; vámbevételek 25%-a helyi ktgre

2004. 12. 2.

Nizza volt, ami intézményt rendezte, nem volt reform, csak alkalmazkodás, kis országok felül, nagyok alul lettek reprezentálva, legjobban Lo.-Sp; 66%-ra emelték a minősített döntést (országban és lakosságban is); Bizottság: 1 ország, 1 tag; nem jelent hátrányt a posztnélküliség (Fro-No majdnem egymást képviseli), EP-ben detto változások. Ezt most itt abbahagyom, mert túl eklektikussá vált az előadás. Pont.

FÜGGELÉK: (Balázs Péter: Az EU külpolitikája és a magyar-EU kapcsolatok fejlődése c. könyv)

EU képviseleti joga

1. Passzív képviseleti jog: más aktorok diplomáciai képviselőinek fogadása: általában: akik tagok, tagjelöltek, megfigyelők. EU esetében: 170 állami + nk.i szervezetek akkreditálva, de jure diplomáciában jóval bővebb, mint integráció szintjén a kétoldalú má.-sok rendszere, ugyanis jónéhány országgal Ø g.i megállapodás.
2. Aktív képviseleti jog: diplomáciai képviselők küldése más nk.i aktorokhoz; 128 ilyen delegáció működik: kereskedelempolitikai és tárgyalási feladatokkal ellátva, többsége saját preferenciális övezetben

EU-EK jogalanyiság

EK-t tagállamok jogi személyiséggel ruházták fel. EU jogi személyiségét sem maastrichti 93, sem 97 amsterdami nem ismer el kifejezetten, de utal rá pár dolog, pl. EU-állampolgárság pl. 3. országban (beleértett hatáskör); vegyes hatáskör: tagállamok útján vállal kötelezettséget az EU nemzetközi sz.ésekben.

EU nemzetközi kapcsolatai:

Többoldalú: ENSZ: EK Bizottsága; ET, OECD: maga a közösség az együttműködés alanya. Kétoldalú: Kívülálló országok: csatlakozás – társulás – kereskedelmi má. + általános rendelkezésen alapuló külkapcsolatok

EU nk.i kapcsolatainak felépítése: (Preferált belső kör: azonos jogalap, gi. és léb előny, és nem preferált külső)

Preferált:

1. Dél-eu.i országok: 61-görög, 63-török társulás, görög tagság 81-ben; Málta és Ciprus is társult, 98-óta voltak tagjelöltek; 93-ban török vámunió
2. Európán kívüli mediterrán országok: Alg, Mar, Tun, Egyp, Szír, Jord, Lib: szabad piacra jutás, rendelkezések munkerő beáramlásáról, s nekik néhány kedvezmény
3. Loméi Megállapodás: alapító tagok volt gyarmatai: 63-ban Yaoundéi Egyezmény: társult afr.i orsz.ok + Madagaszkár: ip.i szabadkereskedelem, Eu.i Fejlesztési Alap: segély + hitel, társulási jogalapra épül, AKC (afr-karib-csendes), anti-monokultúra; 90-ben 10 éves időszakra: 12 EK tagállam 71 fejlődővel
4. EGT: ~60%-os EK tagság, EFTA-tagoknak, döntésben nincs beleszólás, Izland, Svájc
5. Kö-Ke-eu-i társult országok: politikailag szorosabb, gazdaságilag kevesebb támogatás, mint mediterránoknak, úgyis tagok lesznek

Közös kereskedelempolitikára épülő kapcsolatok:

- nem társult fejlődő országok: Lomélin kívüliek, nem szerződéses kötelezettségekről van szó, de mégis megadhat pl. vámpreferenciákat; csoportos má.-sok pl ASEAN tagországokkal (80), etb
- normalizált viszony a volt állami kereskedelmű országokkal: ex-KGST és más volt szoc. országok: Kína: 1978: keresk.i és együttműködés; KGST: elsőként Mo.; volt KGST, akivel nincs társulás, kiterjesztett PHARE; FÁK-államokat más segélyprogramból
- Eu-n kívüli OECD-országok: USA, Jpn, Ausztrália, stb.szoros politikai összetartás, éles g.i verseny; Kanadán kívül nincs kétoldali má, csak részmegállapodások kereskedelemben (acél, egyes agrár) + együttműködések K+F, atomenergia-felhasználás
- Állami kereskedelmű országok: diszkriminatív elbánás, még KGST idején

Az EU keleti és déli szomszédai:

Közép- és Kelet-Európa

Amíg KGST volt, hűvös viszony, EBEÉ-vel párbeszéd, 81-ben tárgyalások leállnak, 84-es KGST értekezlet után új fordulat, 88-as EK-KGST közös nyilatkozat, Mo. elsőként kereskedelmi és gazdasági együttműködés, 89-ben diplomáciai kapcsolat. 91-re 3 visegrádi ország (ČS) társulási megállapodása, Trilaterális Bizottság, életbe lépés 94-ben; társulás és tagsági kérelem között szokatlanul rövid idő telt el. Bizottság 97-ben próbál 2 csaptra osztani, majd retirál → 99 dec.-től 12 országról van szó, majd 2002-es finanszírozási terv végül 10 országgal számol. Éles vita a mg.-i támogatásokról, növekvő árak mellett kapjunk támogatást? 2000. dec. nizzai csúcs rendezte az intézményi reformokat: EP, Tanács; csak 2002

jan.-ra dőlt el, hogy 10 tag lesz, nem is 12. Részt vehetnek Eu.i Konventben, de Ø vétójog, az lett, ami van.

Mediterrán preferenciális övezet

76-77: hét földközi-tengeri országgal (lsd. előző oldal) társulás; ők a társulások első nemzedéke. Izraellel szabadkereskedelmi megállapodás 75-ben, Líbia nuku. Barcelonai folyamat: új mediterrán politika; 95. nov.; erősebb verseny, EFTA-tagok csatlakozása + bővítés miatt hátrányosabb helyzet: kétoldalú társulási má.-sok új nemzedéke, 12 tag: előző 7 + Tr, Málta, Ciprus, Izrael + PFSZ → ipari termékek szabadkereskedelmének fokozatos viszonzása, 12 év alatt importkorlátozások leépítése, mg.-ra nem vonatkozik, hanem kölcsönös koncessziók. Már nem ajándék, mint korábbi, intézmények átalakítását követeli, jogalkotás. Lassan halad, félnek változásoktól → Euro-Mediterrán Szabadkeresk.i Övezet (EMFTA) életre hívása; dereguláció, liberalizáció, etc.

Új szomszédságpolitika

94-es essení Eu-csúcs nem zár ki további bővítést, de gyakorlatban egyelőre igen. FÁK nyugati határai lesznek vlsz. a keleti határok, délen Ciprus és Málta fölvéve, nyitott maradt Törökország, török-problémák.

Oroszország, FÁK, Balkán

Cél: stabilizáció (mert migráció, bűnözés jön ide, szerződések biztonsága); PHARE-program fokozatos kiterjesztése; FÁK-nak TACIS program, támogatásai szerényebbek, mint PHARE, középpontban: környezetvédelem és atombiztonság. Partnerségi és együttműködési megállapodás Oroszországgal, (94. Korfu, életben: 97. dec. 1.), közben nyugati veszteségek térségben vs. azonos elbánás, Csecsenföld. 92-ben jelentkezik Európa Tanácsban, felveszik 96-ban. 99-ben Oroszország-stratégia, sajátos partneri viszony felépítése az EU-val. Ukrajna: 94-ben partnerség és együttműködés, 98-ban életben. Többi FÁK is, 99 folyamán ezek életbe is léptek.

Volt Jug: különleges viszony, nem keleti blokk, de széteséssel szétesett minden, tehetetlenül néz háborút, közös kül- és biztonságpolitika nem mük. CARDS-progi: 99, stabilizációs progi, 2001-ben indult be, „potenciális EU-tagjelöltek” (5 ország). SAA: Stabilizációs és társulási má. → Hr. aláírja 2001-ben: cél: ip.i termékek szabad áramlása.

Európai-mediterrán makrorégió:

35 ország, 750 M ember, van benne mindenféle, keleti és déli periféria stabilizálódása jó lenne. Vlsz. még Románia és Bulgária lép be gyorsabban. Ki léphet még be? Mi merre mennyit? Közös jellemző: EU a domináns, külső segítségre szorulnak, tökehiány: beruházók NyEu-ból érkeznek, anti-modernizációs reakciók a globalizálódásra, belpolitikai helyzet ingatag, magas biztonságpolitikai kockázat.

Rövid újrajátszás:

MAGYARORSZÁG ÉS AZ EU KAPCSOLATAINAK FEJLŐDÉSE

Az elismerés első lépései

- KGST korlátai: VSZ és KGST kemény korlátai, hátrányos megkülönböztetés „állami kereskedelmű” státusz, egészen a csatlakozásig
- Integrációs minimum: 14-15%-ról 92-re a társulási sz.és keresk.i rendelkezéseinek ideiglenes hatályba lépésétől már a 50%, mára egyedül No. 40%, reálintegráció gyorsabb, mint szervezeti

- technikai má.-sok agrárban: bizonyos árszint alatt nem ad el, cserébe mentesítés pótfölözések alól: hasított sertés, 1967; 1970: bor; 1971: kaskavál sajt cserébe csökkentett lefölözés, EK de facto elismerése + poli jel.

Multlat.is kapcs.ok EK-val 1970es

- Csatlakozás GATT-hoz: 73-ban érvénybe lép, jobb kép festése magunkról, nem fogadták el árrendszerünket, ragaszkodtak mennyiségi korlátozásokhoz, korlátok fokozatos lebontása, de mégsem.
- EBEÉ: EK is aláírta, Záróokmány: törekvés keresk.i korlátok felszámolásáról, de ktllenül nem segített
- EK és KGST közeledése: 73: KGST kezdeményez, látogatások ide-oda, 78-ban tárgyalások, 81-ben megszakad. EK védőintézkedése élőmarhára, tetemes kár nekünk, hatásosabb kétoldalú helyett a multilat? Egyedi elbánás csak ábránd

Ágazati megállapodások (78-81)

- acél: 78, önkorlátozás időre, mennyiségre, árakra cserébe piacra jutás biztonsága; fű alatt GATT-on keresztül
- textil: GATT Nk.i Tex.ker.i lezményen alapult, 4éves periódusokra, önkorlátozás, max. menny.
- juh & kecske: 81, EK elismerése egyes termék helyett már ágazatra

A magyar-EK viszony normalizálása (81-89)

- Kísérlet kapcsolatrendezésre: titkos tárgyalások, szeretünk volna GATT kötelezettségeket jóhiszeműen, és valós g.i előnyt, elutasították, majd ebből jelentés 85-ben, 86-ban határozat: Mo. egyedi kezelése lehetséges.
- viszony normalizálásának lépései: